

Силабус курсу:

УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА



Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Спеціальність:	
Рік підготовки:	4
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

PhD, Білоус Я.Ю.

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу

посада

bilous@snu.edu.ua

електронна адреса

телефон

месенджер

511ГК аудиторія кафедри
ПУММ

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Головна мета – надання студентам системних знань стосовно розуміння сутності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, методів її організації, а також обґрунтування ефективності ЗЕД підприємства та напрямків її підвищення. Основними завданнями вивчення дисципліни є підготовка студентів до розв'язання конкретних завдань та прийняття управлінських рішень у галузі зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах ринкової моделі господарювання, зокрема: освоєння сутності та особливостей менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства; освоєння методів та інструментів управління експортними та імпорнтними операціями підприємства; набуття навичок практики планування, аналізу та контролю за зовнішньоекономічною діяльністю підприємств різних форм власності та сфер діяльності.

Результати навчання:

Знання: мати поглиблені системні знання про методологію управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства; розуміти сутність зовнішньоекономічної діяльності підприємства, знати принципи і види зовнішньоекономічної діяльності підприємства; основні нормативні акти, правові засади функціонування підприємств на зовнішньому ринку; принципи та методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності; знати види і розуміти принципи здійснення зовнішньоекономічних операцій; основні методи встановлення цін на товар, зовнішньоторгові контракти і методики їх розрахунків; етапи укладання зовнішньоторгових контрактів, їх види і зміст; зовнішньоторгову документацію; порядок реєстрації зовнішньоекономічних договорів (контрактів); методику техніко-економічного обґрунтування як окремих зовнішньоекономічних операцій, так і всієї їх сукупності; знати теоретичні підходи до ана-

лізу показників зовнішньоекономічної діяльності; знати і розуміти особливості організації управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві; розуміти питання валютно-фінансового забезпечення експортно-імпортних угод.

Вміння: набутий досвід провідних вчених, спеціалістів-практиків з проблем організації та управління зовнішньоекономічною діяльністю, свій досвід, спостереження; формувати систему управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві; визначати основні напрями розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства; здійснювати міжнародні маркетингові дослідження щодо вибору потенційного ринку, іноземного контрагенту; організувати і проводити маркетингові (ринкові) дослідження зовнішніх ринків на предмет укладання економічно обґрунтованих контрактів; укладати та реалізовувати міжнародну контрактну діяльність, зокрема вміти розробляти зовнішньоекономічні контракти; володіти технологією організації зовнішньоекономічних операцій; оптимізувати зовнішньоекономічну діяльність підприємств; здійснювати вибір організаційно-управлінських структур зовнішньоекономічної діяльності підприємства; обґрунтовувати ефективність функціонування і створення спільних підприємств; проводити аналіз та розраховувати показники ефекту і ефективності зовнішньоторгових операцій; здійснювати економічну оцінку умов міжнародних контрактів; складати усі види зовнішньоторгової документації. оформлювати зовнішньоторговельну документацію; проводити міжнародні комерційні переговори.

Передумови до початку вивчення:

Для вивчення дисципліни "Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства" здобувач вищої освіти попередньо повинен набути програмні результати навчання, пов'язані з основами менеджменту, маркетингом, стратегічним управлінням підприємством та прийняттям рішень.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни полягає у формуванні системи теоретичних знань і практичних навичок з управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств та організацій різних організаційно-правових форм, а також вивчення конкретних методів щодо управління та координації процесом зовнішньоекономічної діяльності.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;

здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;

здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію;

здатність планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, презентувати їх результати.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

1. Кваліфіковано використовувати методи й інструментарій управління і організації зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.

2. Збирати й аналізувати вихідні дані для розробки зовнішньоекономічних операцій.

3. Прогнозувати розвиток міжнародних торговельних відносин і економічні наслідки від реалізації тих чи інших управлінських рішень.

4. Виконувати необхідні для складання зовнішньоекономічних контрактів розрахунки, обґрунтовувати їх і використовувати у прийнятті рішень щодо доцільності реалізації зовнішньоекономічних контрактів.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Сутність менеджменту ЗЕД	денна 2/0/1 заочна 4/0/2	Зміст менеджменту ЗЕД. Менеджмент ЗЕД як складова системи менеджменту підприємства. Процес менеджменту ЗЕД в організації. Застосування функціонального підходу до менеджменту ЗЕД. Керівна і керована системи у менеджменті ЗЕД. Світовий досвід управління ЗЕД підприємств. Особливості ЗЕД та управління нею на великих, середніх та малих підприємствах. Характеристика ключових рис сучасного міжнародного підприємницького середовища та його вплив на управління ЗЕД підприємств, вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на управління ЗЕД. Предмет «Менеджмент ЗЕД», місце курсу серед інших економічних дисциплін, його структура і логіка викладання. Мета і завдання курсу.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2	Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	денна 4/0/2	Характеристика категорій зовнішньоекономічної сфери та їх взаємозв'язки. Функції зовнішньоекономічної діяльності. Напрями впливу зовнішньоекономічного чинника на національну економіку. Сутність поняття «зовнішньоекономічна діяльність», основні види і форми зовнішньоекономічної діяльності. Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Поняття об'єктів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Місце дисципліни в системі загальноосвітніх і професійно орієнтованих дисциплін. Актуальність та практична спрямованість дисципліни, її структура і послідовність вивчення.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3	Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	денна 4/0/2	Сутність митного регулювання ЗЕД. Принципи митного регулювання. Митні органи України: завдання, принципи, структура. Види і методи здійснення митного контролю. Характеристика митних режимів: експорту, імпорту, транзиту, реекспорту, реімпорту, тимчасового ввезення (вивезення), переробки на митній території України, переробки поза межами митної території України, знищення і руйнування, магазину безмитної торгівлі, митного складу, спеціальної митної зони, відмови на користь держави. Товарна номенклатура ЗЕД. Порядок митного оформлення товарів. Основні митні документи та специфіка їх оформлення. Плата за митне оформлення товарів. Декларування товарів: форми та процедури. Митна вартість та методи її визначення. Мета застосування правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів «Інкотермс – 2010». Мито як інструмент економічного регулювання. Єдиний митний тариф. Види мита. Види митних ставок.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
4	Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	денна 2/0/1	Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика. Механізм впливу нетарифних засобів регулювання на економіку країни. Інструменти нетарифного регулювання. Кількісні обмеження: ліцензування і квотування. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпоротної квоти. Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню. Види та способи розподілу ліцензій. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, Імпорتنі депозити. Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам. Нарахування антидемпінгового та компенсаційного мита. Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів. Сутність політики державних закупівель.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
5	Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	денна 2/0/1	Сутність, основні принципи та інструменти валютного регулювання. Поняття валютної політики держави та її складові. Об'єкти та суб'єкти валютного регулювання. Валюта, валютний курс, валютні цінності.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
6	Форми виходу підприємств на зовнішні ринки	денна 2/0/1	Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Пошук та вибір партнера. Класифікація і характеристика форм виходу на зовнішні ринки. Критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Прямий і непрямий експорт. Спільне підприємництво та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Умови функціонування підприємств на зовнішніх ринках. Вивчення й аналіз умов ринку. Дослідження потенційних можливостей фірми при виході на зовнішні ринки. Способи встановлення контактів з потенційним партнером.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
7	Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства	денна 4/0/2	Зовнішньоторговельна ціна: сутність поняття, функції, класифікація зовнішньоторговельних цін. Цінова політика підприємства, обґрунтування зовнішньоторговельних цін. Основні фактори ціноутворення в ЗЕД. Принципи визначення світових цін. Трансфертні ціни: сутність, функції. Особливості трансфертного ціноутворення. Ціноутворення в електронній торгівлі. Специфіка формування цін на сировинні товари, готові вироби. Етапи формування контрактної ціни. Рівень ціни, базис ціни, одиниця виміру ціни. Спосіб фіксації ціни. Цінові знижки і надбавки.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
8	Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів	денна 2/0/1	Умови контракту: обов'язкові та додаткові. Зміст і характеристика основних умов контракту. Преамбула. Предмет контракту. Кількість та якість товару в контракті. Базисні умови поставки. Термін і дата постачання. Пакування і маркування. Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів. Валюта ціни і валюта платежу. Умови перерахунку валютної ціни у валюту платежу. Гарантії на технічне обслуговування. Порядок приймання товару. Рекламация і санкції. Арбітраж. Форс-мажорні обставини. Інші умови.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
9	Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	денна 4/0/1	Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. Аналіз динаміки зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі: оборотність оборотних коштів у зовнішньоторговельних операціях, аналіз обороту коштів у товарах, аналіз обороту коштів у розрахунках, аналіз накладних витрат при експорті та імпорту товарів. Методологічні підходи до визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Система показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Оцінка економічної ефективності. Оцінка валютної ефективності експорту і імпорту. Вплив зовнішньоекономічної діяльності підприємства на його фінансові результати.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
10	Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності	денна 2/0/1	Способи транспортного страхування. Сутність та система регулювання міжнародних перевезень. Правове регулювання міжнародних перевезень, його види. Організація міжнародних перевезень. Фактори, що впливають на вибір виду транспорту та показники ефективності транспортного обслуговування підприємств. Особливості міжнародних перевезень різними видами транспорту: морським, залізничним, автомобільним, авіаційним, трубопровідним та змішаними видами транспорту. Товарно-транспортна документація. Формування ціни на транспортні послуги. Експедиторське обслуговування міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні коридори. Формування тарифів на перевезення різними видами транспорту.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
11	Міжнародні розрахунки	денна 2/0/1	Міжнародні розрахунки, валютні застереження контракту, метод хеджування, авансовий платіж, платіжне доручення, вексель, індосамент, акредитив, інкасо, чек, вексель.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Тюріна Н. М., Карвацка Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 408 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. / Шкурупій О. В., Гончаренко В. В., Артеменко І. А. та ін. / [За ред. О. В. Шкурупій]. К.: Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
3. Воронкова А. Е., Лежешкокова В. Г., Свірідова О. В., Погорелов Ю. С. Основи зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. 320 с.
4. Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Ржепішевський К.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: кредитно-модульний курс: навч. посіб. 3-тє вид., перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2010. 288 с.
5. Ольшанський О. В., Яцун Л. М., Селютін В. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Х. : ХДУХТ, 2019. 103 с.
6. Зовнішньоекономічні операції і контракти: навч. посіб. / Козик В. В., Панкова Л. А., Карп'як Я. С., Григор'єв О. Ю., Босак А. О. 2-е вид., перероб. і доп. К: Центр навчальної літератури, 2004. 608 с.
7. Хрупович С. Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчальний посібник для студентів усіх форм навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства», спеціальності: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / Світлана Хрупович. Тернопіль, 2017. 137 с.

Додаткова література:

8. Акименко О. Ю. Формування механізму сучасного регулювання зовнішньоекономічної діяльності як важливої передумови розвитку експортно орієнтованого виробництва. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. № 24. С. 5-9.
9. Г М Дергачова, О В Пінчук Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 2020. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201167>
10. Завгородній А. В. Принципи зовнішньоекономічної діяльності: національні та регіональні виміри / Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 1. С. 85-93.
11. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності : підруч. для студентів ВНЗ / Т. М. Мельник, О. В. Дьяченко, О. В. Зубко; ред.: А. А. Мазаракі; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К.: КНТЕУ, 2014. 599 с.
12. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: підруч. / за ред. О. А. Кириченка. К.: Знання, 2005. 493 с.
13. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. К., Знання, 2005. 168 с.
14. Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність: навч. посіб. К: Центр навчальної літератури. 2004. 377 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на лекційних заняттях	30	-
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Практичні заняття (засвоєння лекційного матеріалу за темами)	30	-
Залік (тест)	40	70
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Заборонено використання часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять. Здобувачі, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпра-

цювання пропущених занять. Здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.